Kichik loyiha taqdimoti: “Ramzlarimizni bilaman”

I. Texnologik xarita

Ko‘rsatkich	Mazmuni
Davomiyligi	45 daqiqa
Mashg‘ulot turi	Amaliy-ijodiy mashg‘ulot (kichik loyiha va taqdimot)
Metodlar	“Galereya” usuli
Jihozlar	Vatman/plakat qog‘ozlari, rangli qog‘ozlar, flomasterlar, qaychi, yelim, skotch; Davlat bayrog‘i va gerbi tasvirlari; fikr-mulohaza kartochkalari

II. Maqsad va kutilayotgan natijalar

Ta’limiy: Davlat bayrog‘i, gerbi va madhiyasining tarkibi, timsollarining ma’nosi, qabul qilingan sanalari va huquqiy asoslari haqidagi bilimlarni tizimlashtirish;

Tarbiyaviy: davlat ramzlariga hurmat, milliy g‘urur va fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish, jamoada ishlash madaniyatini tarbiyalash;

Rivojlantiruvchi: ma’lumotni saralash, ramziy ma’noni tahlil qilish, uni vizual shaklda ifodalash va ommaviy nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Yoshga moslashtirish: 5–6-sinflarda yo‘nalishlar soni 3 taga (bayroq, gerb, madhiya) qisqartiriladi va loyiha ishi o‘qituvchi rahbarligida soddalashtirilgan holda o‘tkaziladi. 7–8-sinflarda barcha 5 ta yo‘nalish bilan mustaqil ishlash tavsiya etiladi.

III. Mashg‘ulotning borishi

1. Tashkiliy qism va guruhlarga bo‘linish — 3 daqiqa

O‘qituvchi: *Assalomu alaykum, aziz o‘quvchilar! Shu haftada yurtimiz uchun muhim sana bor: 1991-yil 18-noyabrda “O‘zbekiston Respublikasining Davlat bayrog‘i to‘g‘risida”gi Qonun qabul qilingan. Demak, ko‘k, oq va yashil rangli bayrog‘imizga bu yil 35 yil to‘lmoqda. O‘tgan hafta siz oilangiz bilan “Bayroq Vatanimizni tanitadi” mavzusida suhbatlashgan edingiz. Bugun esa shu suhbatlardan olgan ma’lumotlaringiz asosida “Ramzlarimizni bilaman” kichik loyihasini tayyorlaymiz.*

O‘quvchilar 4–5 nafardan iborat guruhlarga bo‘linadi. Yo‘nalishlarni guruhlar o‘zlari ixtiyoriy ravishda tanlashi mumkin. Guruh ichida rollar taqsimlanadi: rahbar, yozuvchi, rassom, vaqt nazoratchisi va taqdimotchi.

Masalan:

– 1-guruh: “Bayrog‘im — g‘ururim” — Davlat bayrog‘idagi ranglar, hilol va 12 yulduzning ma’nosi;

– 2-guruh: “Gerbimizdagi sirlar” — Humo qushi, quyosh, vodiy, daryolar, bug‘doy boshoqlari va paxta timsollari;

– 3-guruh: “Madhiyamiz yangraganda” — madhiya mualliflari, qabul qilingan sanasi va ijro odobi;

– 4-guruh: “Ramzlar va qonun” — davlat ramzlarini hurmat qilish majburiyati va ular qayerlarda qo‘llanishi;

– 5-guruh: “Ramzlarimiz dunyo minbarida” — xalqaro musobaqa va tadbirlarda bayrog‘imiz ko‘tarilib, madhiyamiz yangragan lahzalar.

2. “Millatimiz fidoyilari” rukni — 5 daqiqa

O‘qituvchi: *Bolalar, loyihani boshlashdan oldin ma’rifat yo‘lida butun umrini fidoyilarcha xizmatga bag‘ishlagan ikki ajdodimiz bilan tanishaylik.*

Shohid Eson Musoyev. 1884-yilda Toshkent shahrida tug‘ilgan. Jadidchilik harakatining faol a’zosi, o‘qituvchi. Eski maktab va madrasada ta’lim olgan. Oliy ta’limni davom ettirish maqsadida 1917–1922-yillarda Turkiyada bo‘lib, Istanbul universitetining pedagogika fakultetini tamomlagan. Madrasani tugatgach, Munavvarqori Abdurashidxonovning rahbarligi ostida uning ibtidoiy maktabida dars bera boshlagan. Istanbuldan qaytgach, Toshkent viloyati o‘qituvchilar bilim yurtida ishlab, “Ko‘mak” va “Nashri maorif” tashkilotlari tadbirlarida faol ishtirok etgan. 1926-yildan “Navoiy” maktabida dars bergan. Sovet matbuotida uni millatchilikda ayblab, bir nechta maqolalar bosilgach, o‘qituvchilik faoliyatini to‘xtatib, Toshkent shahar kutubxonasida ishlay boshlagan. 1928-yil 12-noyabrda “Milliy ittihod” tashkiloti a’zosi sifatida qamoqqa olingan. Keyingi taqdiri noma’lum.

Hodi Fayziy (1895–1937). 1895-yilda Avliyoota (hozirgi Taroz) shahrida tug‘ilgan. Ufadagi “G‘oliya” yangi usul madrasasida o‘qigan. 1910-yilda Turkistonga kelib, ma’rifatparvarlik faoliyati bilan shug‘ullangan. Turkiston o‘lkasining qishloq va shaharlarida o‘qituvchilar tayyorlash kurslarini ochgan. Buxoro Xalq Sovet Respublikasi davrida Moskvadagi o‘zbek talabalari o‘qiydigan “Buxoro maorif uyi” direktori bo‘lib ishlagan. Keyinchalik Samarqanddagi Kommunistik universitetda, so‘ngra Qrimdagi institutda direktorlik qilgan. O‘zbekistonda nashriyot ishining rivojlanishida ham faol qatnashgan. Iqtisodiyot nazariyasi va tarixga oid asarlar yozgan. 1937-yil dekabrda otib tashlangan.

O‘qituvchi: *Bolalar, bu ajdodlarimiz xalqimizning ozod, ma’rifatli va mustaqil bo‘lishini orzu qilgan, shu yo‘lda hatto o‘z hayotini ham ayamagan. Ular orzu qilgan mustaqil Vatanning ramzlari bugun bizning bayrog‘imiz, gerbimiz va madhiyamizdir. Endi har bir guruh o‘z yo‘nalishi bo‘yicha loyihani boshlasin. Plakatingizda aniq sanalar, timsollar va ularning ma’nosi, oilangizdan eshitgan fikrlar bo‘lishini unutmang.*

3. Loyiha tayyorlash — 22 daqiqa

Eslatma: O‘qituvchi guruhlar orasida yurib, kerakli maslahat va yo‘nalish beradi. Loyiha ishida o‘quvchilar mustaqil fikrlaydi va ijodiy yondashgan holda ishni bajaradi. Yo‘naltiruvchi savollarga misollar:

– “Bayroqdagi har bir rang nimani anglatadi? Buni plakatda qanday ko‘rsatasiz?”

– “Nima uchun gerbimiz markaziga aynan Humo qushi tanlangan deb o‘ylaysiz?”

– “Madhiya yangraganda siz va atrofingizdagilar o‘zini qanday tutadi?”

– “Oila a’zolaringiz bayroq haqida qanday fikr aytgan edi? Shu fikrni plakatga qo‘shing.”

Plakatga qo‘yiladigan talablar (doskaga yozib qo‘yiladi): sarlavha va guruh nomi; kamida 3 ta timsol yoki fakt (sana, muallif, ma’no); rasm, chizma yoki yopishtirilgan tasvir; oilaviy suhbatdan bitta fikr; guruh shiori.

Metodik izoh: *Davlat ramzlari tasvirlanayotganda ranglar, nisbatlar va timsollar joylashuvining aniq bo‘lishiga e’tibor qaratiladi. Ramzni buzib yoki noto‘g‘ri tasvirlash ham hurmatsizlik sanalishi tushuntiriladi. Bayroq va gerb tasvirlari yerga tashlanmasligi, g‘ijimlanmasligi talab etiladi.*

4. Taqdimot — “Galereya” usuli — 10 daqiqa

Tayyor plakatlar sinf devorlariga osiladi va “ko‘rgazma zali” hosil qilinadi. Har bir plakat yonida uning muallif-guruhidan bitta “gid” qoladi. Qolgan o‘quvchilar guruh bo‘lib, o‘qituvchi ishorasi bilan soat mili bo‘yicha bir plakatdan ikkinchisiga o‘tadi (har bir plakat yonida taxminan 1,5–2 daqiqa). Gid o‘z guruhi ishini qisqa tushuntiradi, mehmonlar savol beradi.

Har bir plakatdan so‘ng mehmon guruhlar “Ekspert guruh” sifatida kartochkaga qisqa fikr-mulohaza yozib, plakat yoniga yopishtiradi: “Eng yoqqan narsa — ...”, “Taklif — ...”. Yakunda o‘qituvchi kartochkalardagi eng qiziqarli fikrlarni o‘qib, asosiy xulosani umumlashtiradi.

5. Mashg‘ulotni yakunlash — 5 daqiqa

O‘qituvchi barcha plakatlarni sinf devoridagi “Ramzlarimiz — g‘ururimiz” burchagida bir hafta davomida saqlab qo‘yishni taklif qiladi.

O‘qituvchi: *Devordagi plakatlarga qarang. Bayroq, gerb va madhiya — bu shunchaki belgi emas, balki xalqimizning tarixi, orzu-umidlari va mustaqilligimiz timsoli. Ularni hurmat qilish har birimizning fuqarolik burchimizdir. Keyingi darsda esa biz bu hurmatni qanday qilib kundalik hayotimizda ko‘rsatishimiz mumkinligini birgalikda belgilaymiz.*

Mashg‘ulot barcha o‘quvchilar o‘rnidan turib, o‘ng qo‘lni ko‘krakning chap tomoniga qo‘ygan holda Davlat madhiyasini birgalikda ijro etishi bilan yakunlanadi.

Uyga vazifa

Kelasi haftaga “Men ramzlar himoyachisiman” mavzusida davlat ramzlariga hurmatni ifodalovchi 3 ta qoidani yozib keling va har birini hayotiy misol bilan bog‘lang. Eng yaxshi qoidalar asosida sinfning “Ramzlarni hurmat qilamiz!” qoidalar kartasi tuziladi.